

MELLANKRIGSTIDENS ITALIEN 1918-1939

Problem före I:a VK (Långtgående orsaker till fascisternas seger)

1. **Dåliga och korrumpade regeringar** - Italien hade en dåligt förankrad och korrumpad form av riksdag. För att klara sin egen politiska överlevnad försökte politiker ofta sätta samman stora och ibland helt osannolika koalitionsregeringar. Dessa saknade partikänslor och förhindrade varje form av partipolitisk maktkamp.
2. **Sociala och ekonomiska problem**- Italien hade enormt stora sociala och ekonomiska problem, speciellt i den efterblivna fattiga södra delen... Problemen i Italien ledde till en mycket stor emigration. 1914 bodde och arbetade sex miljoner italienare (av 41 miljoner) utomlands (speciellt i USA).
3. **Socialism** - Den växande socialistiska rörelsen (stimulerad av den industriella utvecklingen under sent 1880-tal och tidigt 1890-tal) hade ungefär 25% av elektorösterna före I:a världskriget. Dock försvagades rörelsen av konstanta delningar plus det faktum att de flesta ledarna föredrog reformer istället för revolution.
4. **Katolska kyrkan** - Påven och den katolska regeringen motsatte sig Italien ända sedan enandet under 1860-talet. Kyrkan uppmanade "goda katoliker" att bojkotta valen. Denna linje mjukades upp 1904 - inte för att man helt plötsligt intresserade sig för statens välbefinnande utan för att man fruktade den ökande socialistiska rörelsen. Därför blev kyrkan ett potentiellt stöd för de mer konservativa elementen inom staten...
5. **Nationalister** - Konstanta påhopp från ett återuppväckt nationalistiskt parti. De var mer en intellektuell påverkan (speciellt genom stödet från den populära författaren Gabriele D'Annunzio) än ett framgångsrikt parti... Denna form av nationalism stimulerades av kriget i Libyen 1911-1912.

Problem efter I:a VK (Omedelbara orsaker till fascisternas seger)

1. **Missnöje med fredsfördragen efter I:a VK** - Italien förlorade 700.000 män och 1 miljon män sårades. Därför hade Italien stora krav på kompensation efter kriget. De fick södra Tyrolen, Istrien och Trieste. De begärde också men fick ej Dalmatien, de Dalmatiska öarna och staden Fiume. Detta gjorde italienarna upprörda och användes i nationalisternas propaganda. De före detta soldaterna kom att bli en viktig del av de fascistiska kampgrupperna.
2. **Missnöje med den ekonomiska situationen** - 3 miljoner män hemförlovades efter kriget. Detta ledde till en utbredd arbetslöshet - I november 1919 fanns det 2 miljoner arbetslösa i Italien. Detta tillsammans med fattigdomen i södra Italien (speciellt bland de jordlösa lantarbetarna) och en mycket hög inflation ledde till ett mycket spänt läge. (Inflationen var 560% mellan 1914 och 1921...)
3. **Allmän tumult - strejker och fabriksockupationer** - Under 1920 förekom över 2000 strejker (280 i Milano under 1919). Flera av de rika jordägarna och industriägarna fruktade en bolsjevikisk revolution. I södra Italien började

lantarbetare ockupera jorden. Jordägarna och industriägarna var beredda att vända sig till någon som kunde återupprätta ordningen...

4. **Politisk instabilitet** - Under 1919 övergavs elektorsystemet och ett nytt system introducerades i den italienska riksdagen byggt på proportionella val. Eftersom det ej fanns några politiska traditioner kom inget parti att nå absolut majoritet. Därför fortsatte det tidigare koalitionssystemet (och de politiska grälen). Italien hade fem olika regeringar mellan 1919-1922.
5. **Fiume ockupationen (eller "Den blodiga Julen")** - Författaren och krigshjälten D'Annunzio (tillsammans med 2600 legionärer - "Svartskjortor") ockuperade staden Fiume i september 1919. De förvandlade staden till en stadsstat och tillsatte en auktoritär styrelse. Det kom ingen reaktion från den italienska regeringen förrän i december 1920 då reguljära trupper attackerade och besatte staden. Folket ansåg att bristen på handling var en "svaghet" hos den sittande regeringen och då de slutligen reagerade ansågs handlingen vara "opatriotisk". (Vid Rapallo fördraget 1922 förklarades Fiume som "internationell stad". Under 1924 fick Italien den efter överenskommelse med Jugoslavien).

Fascismens födelse

1. **Fascio di Combattimento (Kampgrupper)** - Under 1919 skapade Mussolini "Fascio di Combattimento". Först kunde man märka en stor påverkan från vänsterhåll (speciellt från den franska syndikalismen). Ett par programpunkter var * decentralisering av regeringen * vinstdelning för arbetare * Arbetarrepresentation i företagets ledning * Koalition av tillverkare (både medelklass och proletariat) * rösträtt vid 18 års ålder. **Denis Mack Smith** (Mussolini, 1981) skriver i sin stora Mussolinibiografi "*Fascismen var inte ett system av oåterkalleliga trossatser men en väg till politisk makt.*" Efter det nedslående valresultatet i Milanovallet november 1919 (fascisterna hade två valbara kandidater men fick ej någon plats i parlamentet) började partiet utvecklas åt höger. I december 1919 hade fascisterna endast 87 medlemmar.
2. **Stöd för D'Annunzios ockupation av Fiume** - Fascisterna stödde D'Annunzios agerande. Mussolini lärde sig att "Aggressiv nationalism" vann folkets stöd...
3. **Squadrisimo** - Vid slutet av 1920 organiserades en beväpnad halvmilitär organisation - "*Squadrisimo*". Dessa styrkor använde våldsamma metoder mot strejkande arbetare i städerna och fack- och arbetarförbund ute på landet
4. **Fascistpartiet** - Fascistpartiet bildades redan i mars 1919. Under 1920 påbörjade Mussolini en valkampanj för den italienska riksdagen. Under juli 1921 slöt han en fredspakt med socialisterna. Denna pakt varade endast några månader men den vann viss respekt hos det italienska folket. Fascistpartiets nya "**dubbeltema**" var - **Nationalism** och **anti-bolsjevism**. Mussolini stödde nu öppet den fria företagsamheten. Denna förändring gav fascisterna stöd - både från medelklassen och den förmögna överklassen. Stora företag som FIAT, Pirelli och den italienska bankföreningen började nu stödja fascisterna ekonomiskt. Vid slutet av 1921 hade Fascistpartiet 320.000 medlemmar...

Valet 1921 och "Marschen mot Rom"

1. **Valallians** - Under 1921 utlyste premiärminister liberalen Giovanni Giolitti nyval. Påverkad av det ökade stödet för fascisterna så accepterade Giolitti Mussolinis erbjudande om valsamarbete. Som en del av detta samarbete lyckades fascisterna vinna 35 platser i parlamentet (som bestod av 535 platser). Det var en blygsam start men det gav Mussolini "*ny auktoritet, respekt och en tid utan arresteringar*" (Denis Mack Smith). Notabelt är att socialisterna vann 122 platser, det katolska partiet 107 platser och det lilla kommunistpartiet 16 platser.
2. **"Storstrejken" i augusti 1922** - De politiska kriserna i Italien fortsatte att gynna fascisterna. "*Squadristi*" var mycket "aktiva" mot socialisterna i den utlysta storstrejken i augusti 1922. Strejken var dåligt organiserad och illa ledd och den kollapsade inom 24 timmar. Ändå fick fascisterna äran för att de "räddat" landet. "*Squadristi*" fortsatte sin kamp mot socialisterna. Under perioden fram till oktober hade de bränt ned 500 stycken mötesplatser för arbetare och förstört ungefär 900 möten (speciellt i Milano och Bologna).
3. **Marschen mot Rom** - Den 27 oktober 1922 mobiliserades den fascistiska rörelsen. De lyckades skära av alla kommunikationslinjer till huvudstaden för att förbereda och utföra en marsch mot Rom - med syftet att ta makten genom en statskupp. Denna kupp lyckades. *Varför?* Det berodde **inte** på Mussolinis maktposition men på en blandning av **stöd från lokala styrelser, oviljan från det politiska, ekonomiska och sociala etassiblimanget att gå mot fascisterna** (de hoppades att Mussolini en gång för alla skulle få slut på det socialistiska hotet) och slutligen **kung Victor Emmanuel III:s överraskande avslag på premiärministerns begäran om införande av undantagslagar**. Vissa historiker anser att kungen var rädd för att hans kusin - den pro-fascistiske "Hertigen av Aosta" skulle ersätta honom på tronen. Mussolini utnyttjade situationen och begärde posten som premiärminister. På detta sätt kom Mussolini att bli Italiens yngste premiärminister.

Italien efter 1922

1. **1922-1925** - Mussolini kom i början att styra Italien tillsammans med ett flertal etablerade icke-fascister. Under december 1922 förvandlade Mussolini "*Squadristi*" till en officiell halvmilitär "*Frivillig Militia för den Nationella Säkerheten*". Deras metoder var fortfarande mycket våldsamma... Under juli 1923 klubbades en ny vallag (**Acerbo vallag**) som sa att det största partiet skulle ha 2/3 av samtliga platser i parlamentet (så länge de hade vunnit minst 25% av det totala antalet röster). Notabelt är att denna lag gick igenom till stor del med hjälp av liberalerna. Fascisterna försökte nu attrahera så många väljare som möjligt. De fick också hjälp av en allmän konjunkturuppgång vilket innebar att arbetslösheten gick ned medan lönerna ökade. Så var situationen när den socialistiske parlamentsledamoten Giacom **Matteotti** kidnappades och mördades.
2. **1925-1935/36** - Mussolinis ställning var hotad efter mordet på Matteotti. Två faktorer kom att bidra till hans politiska överlevnad - den första var att **socialisterna lämnade parlamentet i protest** över mordet vilket gav fascisterna en starkare ställning i riksdagen och det andra var att **kungen ej utnyttjade sin makt att**

avsätta Mussolini. På detta sätt hade kung Victor Emmanuel III accepterat den starkares argument... Efter intern kritik (inom partiet) hade Mussolini gett efter för de mer radikala fascisternas krav (från män som den nye partisekreteraren Roberto Farinacci) på skapandet av en en-parti stat. Genom en **terrorvåg av husundersökningar, stoppandet av kritisk press, förföljelse av politiska opponenter samt en konstant kritik av press och föreningsfrihet** lyckades man flytta fram sina positioner. I november 1925 avslöjades en plan på att mörda Mussolini (ledd av en tidigare socialistisk parlamentsledamot Zaniboni). Nu kunde fascisterna stödja en **officiell kamp mot socialisterna. Presslagarna 1925** stärker statens makt. Under april 1926 kommer **Rocco lagen** som **förbjuder alla strejker och lockouter.** Alla dispyter skulle nu lösas av en speciell domstol. Deras utslag gick ej att överklaga. Denna lag **förbjöd också de socialistiska och katolska fackföreningarna.** Dessa ersattes av **fascistiska syndikat.** 1926 grupperades de fascistiska syndikaten i 13 **kooperationer** - 6 för arbetsgivare, 6 för arbetstagare (jordbruk, banker, handel, industri, landtransport och slutligen sjö- och flygtransport). Den trettonde Kooperationen representerade alla intellektuella, präster och konstnärer. Teoretiskt skapades Kooperationerna för att **råda regeringen i ekonomiska frågor + hjälpa till att fördela ekonomiska medel. Italien såg ut att vara en decentraliserad stat där olika intressen från arbetare och arbetsgivare var direkt representerade genom de olika Kooperationerna.** I praktiken hjälpte de till att utöva regeringens kontroll - **Kooperationerna hade ingen del i formulerandet av den ekonomiska policyn. Den vilade fortfarande fast i regeringens händer. I varje Kooperation fanns också representanter för regeringen som såg till att regeringens syn följdes.** Det tog tid (till 1934) innan transformeringen till den kooperativa staten hade fullföljts. 1936 fanns 22 Kooperationer som representerade alla större områden. Enligt Mussolini var dessa Kooperationer den logiska ersättaren av det parlamentariska systemet. **1938/39 övergavs det parlamentariska systemet och råd av Fascister och Kooperationer skapades.** I september 1926 hade en **hemlig polis** skapats (OVRA). Efter ännu ett attentatsförsök mot Mussolini klubbades en lag - **"lagen för skydd av staten"** igenom. **Denna lag förbjöd alla politiska partier** förutom det fascistiska. Därmed hade **den politiska diktaturen fullbordats.** I september 1928 kom en **ny vallag** som fastslog att **tillsättningen av parlamentet skulle bestämmas av det Fascistiska Stora Rådet som leddes av Mussolini.** Detta råd föreslog 400 kandidater. De **röstberättigade kunde sedan acceptera eller avslå förslaget.** Morris skriver *"det som är förvånansvärt är att så många som 136.000 stycken förkastar rådets förslag 1929"*. Efter detta val sjunker antalet röstberättigade som yrkar på avslag. Genom det s.k. **Lateranfödraget** löste Mussolini slutligen sprickan mellan den italienska staten och den katolska kyrkan.